

**HRVATSKA KNJIŽEVNOST
KRŠĆANSKOGA NADAHNUĆA
PREŠUĆENE STRANICE KNJIŽEVNOSTI
U KOMUNISTIČKO DOBA (II)**

*Program
znanstvenoga skupa
i sažetci izlaganja*

KRIŽEVCI

SUBOTA, 22. LISTOPADA 2022.

Gradska knjižnica »Franjo Marković«, Trg sv. Florijana 14

Organizatori:

Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

Glas Koncila

Udruga za promicanje znamenitih Križevčana »Dr. Stjepan Kranjčić«

Organizacijski odbor:

dr. sc. Matijas Baković

(Institut za migracije i narodnosti)

doc. dr. sc. Tanja Baran

(Udruga za promicanje znamenitih Križevčana »Dr. Stjepan Kranjčić«)

Tamara Bodor, mag. croat. et mag. comm.

(tajnica, Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu)

prof. dr. sc. Ivo Džinić

(Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu)

prof. dr. sc. Danijel Labaš

(predsjednik, Hrvatsko katoličko sveučilište)

prof. dr. sc. Vladimir Lončarević

(Udruga za promicanje znamenitih Križevčana »Dr. Stjepan Kranjčić«)

Branimir Stanić, mag. comm.

(Glas Koncila)

Luka Tripalo, mag. pharm.

(Glas Koncila)

*Znanstveni skup »Hrvatska književnost kršćanskoga nadahnuća –
prešućene stranice književnosti u komunističko doba (II)«
održava se uz potporu Grada Križevaca.*

ISBN 978-953-241-693-0

RIJEČ ORGANIZATORA

Peti znanstveni skup »Hrvatska književnost kršćanskoga nadahnuća – prešućene stranice književnosti u komunističko doba (II)« održava se u organizaciji Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Glasa Koncila i Udruge za promicanje znamenitih Križevčana »Dr. Stjepan Kranjčić« u subotu 22. listopada 2022. u Križevcima.

Glavni mu je cilj, kao što je to bilo i u ranija četiri znanstvena skupa održana u Križevcima 2014., 2016., 2018. i 2020. godine, poticati istraživanje jednoga nedovoljno poznatoga i u znanosti i sveučilišnoj nastavi zanemarenoga dijela hrvatske književnosti. Njegovo proučavanje pridonijet će premošćivanju umjetno stvorenih diskontinuiteta u hrvatskoj književnosti i kulturi općenito.

Šesti skup posvećen hrvatskoj književnosti kršćanskoga nadahnuća planiramo organizirati za dvije godine (2024.). Na ovogodišnji skup prijavili su se sudionici s više hrvatskih znanstvenih i sveučilišnih ustanova. Izloženi radovi bit će objavljeni, uz prethodni recenzentski postupak, tijekom 2023. godine u časopisu *Kroatologija* Fakulteta hrvatskih studija.

Izlagačima zahvaljujemo na odazivu, a pokroviteljima na potpori kojom su omogućili održavanje ovoga simpozija.

Organizacijski odbor

PROGRAM

- 9.00** Svečanost otvorenja znanstvenoga skupa
- 9.30** PRVA SESIJA
Predsjedaju: Ivo Džinić i Luka Tripalo
- 9.30 – 9.45** Jasna Šego
Hrvatska i egzilna stvarnost u pjesmama Antuna Bonifačića
- 9.45 – 10.00** Dubravka Dubravec Labaš
Odjeci talijanskoga kulturnoga i duhovnoga prostora u opusu Viktora Vide
- 10.00 – 10.15** Danijel Labaš
Novinar, publicist i književnik Luka Brajnović u Hrvatskoj reviji od 1951. do 2000.
- 10.15 – 10.30** Tamara Bodor
Prikazi književnih djela hrvatskih emigranata u časopisu Osoba i duh
- 10.30 – 10.45** Vladimir Lončarević
Književni prilozi u Glasu Sv. Antuna
- 10.45 – 11.00** Emanuela Herceg
Književne večeri hrvatskoga društva Kotromanić u Beču
- 11.00 – 11.15** Zrinka Podhraški Čizmek
Iza bodljikave žice Nikole Čolaka: predemigrantska iskustva katoličkoga povjesničara i filozofa
- 11.15 – 11.30** STANKA

- 11.30 – 11.45** **Darko Čokor**
Mjera slobode intelektualnoga izražavanja u dva totalitarizma na primjeru vjerskih (kršćanskih) sadržaja u dvije enciklopedije Mate Ujevića
- 11.45 – 12.00** **Eva Kirchmayer Bilić**
Uglazbljeni stihovi hrvatskih pjesnika u časopisu Proljeće i notnoj zbirci Jaglaci Slavka Modrijana (1939. – 1945.)
- 12.00 – 12.15** **Dean Slavić**
Interpretacija i metodički pristup Šopovoj noveli Priča o tome kako je moj gradić potonuo
- 12.15 – 12.45** **RASPRAVA**
- 13.00 – 15.00** **RUČAK**

- 15.15**   **DRUGA SESIJA**
*Predsjedaju: **Danijel Labaš i Tamara Bodor***
- 15.15 – 15.30**   **Hana Kilijan i Veronika Novoselac**
Kršćanska antropologija Marice Stanković: analiza tekstova objavljenih u vjesniku zagrebačkih župa Dobri pastir
- 15.30 – 15.45**   **Marina Katinić Pleić**
Književnica i glazbenica u očekivanju posthumnoga vrednovanja: Sida Košutić i Ivana Lang
- 15.45 – 16.00**   **Marino Erceg**
Smiljana Rendić i doprinos rubrike »Mi, ovdje« u pomicanju granica slobode izražavanja u komunističkom društvu
- 16.00 – 16.15**   **Boris Beck**
Novozavjetni koncept kraja vremena u Kamenom spavaču Maka Dizdara
- 16.15 – 16.30**   **Tea Sesar**
Poimanje Boga u izabranoj poeziji Ivana Goluba
- 16.30 – 16.45**   **STANKA**

- 16.45 – 17.00** **Anto Barišić**
Govorim jezikom svoje matere
- 17.00 – 17.15** **Matijas Baković**
Poezija u Našim ognjištima od 1971. do 1975.
- 17.15 – 17.30** **Pavo Norac-Kevo**
*Časopis Hrvatica – očuvanje hrvatskoga identiteta
i domoljublja među iseljenim Hrvaticama*
- 17.30 – 17.45** **Krešimir Tičić**
*Božićno svjetlo u hrvatskoj noći – prva igrana
emisija na Hrvatskoj radioteleviziji 1991. godine*
- 17.45 – 18.30** **RASPRAVA I ZAVRŠNA RIJEČ**

SAŽETCI IZLAGANJA

Dr. sc. Matijas Baković

(Institut za migracije i narodnosti)

Poezija u Našim ognjištima od 1971. do 1975.

Naša ognjišta pokrenuta su u srpnju 1971. godine u ondašnjem Duvnu (danas Tomislavgrad), a u početku izlaženja podnaslovljena su kao List duvanjskih i posuških župskih zajednica. Zbog nepostojanja tiskare u Duvnu, novine su tiskane u Rijeci. Riječ je o prvim katoličkim vjerskim novinama u tadašnjoj SR BiH koje su pokrenute nakon Drugoga svjetskoga rata. Već od prvoga broja u novinama se objavljuje poezija (četiri pjesme), a ista će se praksa nastaviti i u sljedećim brojevima. Do kraja 1975. godine objavljeno je 30 brojeva *Naših ognjišta* i u njima više od 120 pjesama. U izlaganju će se predstaviti poetska produkcija u *Našim ognjištima* od 1971. do 1975. godine. Analizirat će se pjesme prema književnoj vrsti kojoj pripadaju, a s obzirom na izdavača i namjenu samih novina usporedit će se broj objavljenih kršćanskih pjesama s temom drugih objavljenih pjesama (npr. zavičajne, iseljeničke i dr.). Također, analizirat će se jesu li pjesme pisane standardnim jezikom ili u njima prevladava zavičajni idiom autora.

Izv. prof. dr. sc. Anto Barišić

(Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Govorim jezikom svoje matere

U izlaganju će se predstaviti istančani osjećaj prema hrvatskom jeziku i ljubav prema njemu profesora Tomislava Janka Šagi-Bunića, jednoga od posljednjih hrvatskih latinista druge polovice 20. stoljeća, na temelju njegove pisane ostavštine iz ranih i kasnijih godina njegova teološkoga i književnoga stvaralaštva. Šagi-Bu-

nićeva pisana ostavština na hrvatskom i latinskom jeziku znanstvenoga, stručnoga i publicističkoga značenja (raz)otkriva nam njegove misli o važnosti hrvatskoga jezika u sklopu većih jezičnih skupina unutar kojih se hrvatski jezik teško probija, kao što je to nekoć bio latinski, ili u naše vrijeme engleski i drugi govorni i pisani jezici većih naroda i jezičnih skupina. Bez obzira na »sićušnost« hrvatskoga jezika u areni spomenutih većih svjetskih jezika, profesor Šagi-Bunić kao vrstni aktivni poznavalac latinskoga i grčkoga jezika, te drugih govornih jezika današnjice, ne propušta u svom bogatom književnom opusu istaknuti važnost i njegova hrvatskoga, materinskoga jezika kojim, kako smatra, može doprinijeti u književnom i drugom stvaralaštvu svoga i drugih naroda.

Doc. dr. sc. Boris Beck

(Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu)

Novozavjetni koncept kraja vremena u Kamenom spavaču Maka Dizdara

Bosanskohercegovački pjesnik Mak Dizdar (1917. – 1971.) tradicionalno je uključen i u hrvatsku književnost, a njegova najvažnija zbirka *Kameni spavač* obilno koristi kršćansku simboliku. Osim same osobe Isusa Krista referira se na novozaavjetne prispodobe o lozi i vratima, metafore vijenca i grada te događaje poput raspeća i uskrsnuća, a osobito na Knjigu Otkrivenja u kojoj se govori o kraju vremena. U teološkom smislu kraj vremena u zbirci ima spasenjsko značenje koje se očituje kao otkupljenje duše od tijela, u skladu s manihejskim nazorima – umjesto kao otkupljenje i duše i tijela u ortodoksnom kršćanstvu – a u alegorijskom smislu povezan je s drugim važnim pojmom za pjesnika: tijekom. Dizdar na više mjesta tematizira rijeku koja teče, ali i onu koja je zamrznuta u isklesanu prikazu na stećku, a propituje i mogućnost da se čovjek suprotstavi tijeku svojega života i vrati se izvoru. Rijeka se tako nadaje kao metafora vremena, a tijek jednoga i drugoga pjesnički se obrađuje izvan fizičkih danosti, ali zato s metafizičkim pretenzijama.

Tamara Bodor, mag. croat. et mag. comm.

(Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu)

Prikazi književnih djela hrvatskih emigranata u časopisu *Osoba i duh*

Časopis *Osoba i duh* izlazio je u Madridu od 1949. do 1955. Pokrenuli su ga hrvatski katolički emigranti dominikanac Franjo Hijacint Eterović i novinar Luka Brajnović kao sredstvo širenja ideja emigrantske organizacije »Croatia Academica Catholica« čiji je cilj bila duhovna i moralna obnova hrvatskih poslijeratnih emigranata. Premda je ponajprije bio usmjeren katoličkim intelektualcima, *Osoba i duh* bio je otvoren i drugim hrvatskim emigrantskim skupinama. Naime, premda vjerskoga karaktera, časopis je bio interdisciplinaran; u njemu su pisali vodeći hrvatski intelektualci o aktualnim životnim pitanjima koja su zaokupljala sve hrvatske emigrante. Kao i većina sličnih časopisa, *Osoba i duh* imao je rubriku »Knjige i časopisi« u kojoj su se donosili prikazi knjiga i publikacija hrvatskih emigranata ili stranih djela povezanih s hrvatskim državotvornim pitanjima. U sedam godišta u toj je, više-manje stalnoj rubrici, objavljeno oko 60 prikaza povezanih s hrvatskim autorima emigrantima. Većinom ih je pisao Luka Brajnović pod nekim od svojih brojnih pseudonima. U ovom će se izlaganju na odabranim primjerima nastojati pokazati kako je i marginalna rubrika »Knjige i časopisi« služila kao sredstvo posredovanja ideja organizacije Croatia Academica Catholica.

Darko Čokor, mag. ing.

(Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu)

Mjera slobode intelektualnoga izražavanja u dva totalitarizma na primjeru vjerskih (kršćanskih) sadržaja u dvije enciklopedije Mate Ujevića

Mate Ujević stoji iza prvih izdanja moderne hrvatske enciklopedike. Jasno je potpisan kao glavni urednik *Hrvatske enciklopedije* (HE) u izdanju Hrvatskoga izdavačkoga bibliografskoga zavoda (HIBZ), dok je u prvom odgovarajućem iz-

danju Leksikografskoga zavoda Federativne Narodne Republike Jugoslavije (kasnije Jugoslavenski leksikografski zavod - JLZ) sklonjen u pozadinu, spomenut je tek u posljednjem, sedmom svesku na popisu suradnika kao glavni redaktor JLZ-a, no ime mu se nije pojavilo među članovima redakcije samoga izdanja, ni u prvom ni u posljednjem svesku. Ipak, predmet ove analize nije sam Ujević, nego djela nastala pod njegovom uredničkom palicom u dva politička sustava. Nakon preliminarnе analize koja ukazuje na postojanje razlika u pristupima između dva enciklopedijska izdanja, cilj je potanje osvijetliti te razlike u polju vjerskih (kršćanskih) sadržaja statističkom analizom broja natuknica tamo gdje u oba izdanja postoje ekvivalentne natuknice, te time položiti temelje za kasniju kvalitativnu analizu ovih razlika. Pritom se ne zanemaruje nužna različitost izdanja; HIBZ-ova *Hrvatska enciklopedija* nije dovršena (peti je svezak došao do slova E), dok je Enciklopedija LZ-a u sedam svezaka došla do slova Ž, te razlika vremena; HE je izlazila od 1939. do 1945., Enciklopedija LZ-a izlazila je od 1955. do 1964.

Obje su enciklopedije opće, nastale u istom gradu i od djelomično istih autora, u kratkom vremenskom razmaku te je bez obzira na razlike u njihovom nazivu ili opsegu; sedam svezaka za cijelu enciklopediju, odnosno pet svezaka do slova E, moguće raditi valjane kvantitativne i kvalitativne usporedbe ovih izdanja.

Dr. sc. Dubravka Dubravec Labaš

(Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Odjeci talijanskoga kulturnoga i duhovnoga prostora u opusu Viktora Vide

Viktor Vida je otprilike krajem 60-ih godina 20. stoljeća »vraćen« u hrvatski književni korpus, a 80-ih mu je taj status potvrđen u *Pet stoljeća hrvatske književnosti* iako neki kritičari, s pravom, napominju da su njegovo religiozno nadahnuće i duhovna sastavnica njegove poezije, kao i kritički prikazi njegovoga opusa nastali u inozemstvu, nepravedno zanemareni ili marginalizirani u tim izdanjima. Danas malo tko dvoji o tome je li dio Vidina pjesničkoga korpusa

religiozne tematike i on je uvršten u sve važne antologije hrvatske duhovne poezije. A ta je poezija lišena moralističkih tonova i prazne retorike, religioznost mu je unutrašnji supstrat, jezgra i potka šire tematike (Šimundža, 2005.). S obzirom na to da je po obrazovanju bio talijanist, Vida je dobro poznao talijanski jezik i kulturu. Osim toga 1938.-39. boravio je u Rimu kao stipendist Talijanskoga zavoda za kulturne veze, nakon povratka radio je kao knjižničar u Talijanskom institutu i surađivao na romanskom seminaru Filozofskoga fakulteta. Godine 1942. odlazi najprije u Veneciju, a potom u Rim gdje ostaje do odlaska u Argentinu 1948. godine.

Unatoč tome što je u Italiji dugo boravio, Vida ondje nije objavljivao i napisao je tek jednu pjesmu na talijanskom jeziku. Međutim, Italija i njezina kulturna (između ostalih Dante, Quasimodo, Michelangelo, Leonardo) i duhovna baština (npr. sv. Franjo, Asiz, Rim, Sikstinska kapela) ipak su obilježili njegov opus na više razina, što je osobito vidljivo u pjesmama u prozi i esejima kojima ćemo se baviti u ovom izlaganju.

Marino Erceg, mag. comm. et univ. bacc. hist.

(Glas Koncila)

Smiljana Rendić i doprinos rubrike »Mi, ovdje« u pomicanju granica slobode izražavanja u komunističkom društvu

Pisano stvaralaštvo novinarkе i dugogodišnje suradnice *Glasa Koncila* Smiljane Rendić (1926. – 1994.) čini više od deset tisuća kartica objavljenih i neobjavljenih tekstova. Tijekom triju desetljeća djelovanja u katoličkom tisku, prije svega u *Glasi Koncila*, afirmirala se kao vrsno novinarsko pero, britka polemičarka i kritičarka, vaticanistica, teologinja i judaistkinja. U dosadašnjim istraživanjima rjeđe je analizirano književno stvaralaštvo Smiljane Rendić, u koje se uz njezin sonetni vijenac *Molitva za milost slova* mogu ubrojiti i pripovijesti iz života u jugoslavenskom društvu, objavljivane u *Glasi Koncila* u rubrici »Mi, ovdje« od siječnja 1964. do travnja 1967. godine. U formi između novele i eseja u rubrici »Mi, ovdje« nerijet-

ko je tematizirala i pojave svojstvene komunističkomu poretku, poput ateizacije i suženoga prostora izražavanja mišljenja, pa se u njezinim tekstovima između redaka može iščitati i kritika jugoslavenskoga represivnoga režima. Životnost rubrike »Mi, ovdje« osnaživala je i dijalozima iz kontakata sa suvremenicima te brojnim autobiografskim referencama. Rubrika je u kontekstu dirigitirane medijske i javne scene – iz kojih se obnovom katoličkoga tiska tek nazirala sitna pukotina u zidu neslobode – bila jedinstvena pojava. Metodom kvalitativne analize sadržaja u radu je obrađeno 80-tak tekstova rubrike »Mi, ovdje«. Rad pokazuje kako je Smiljana Rendić pojašnjavanjem zabranjenih tema iz drugačijih i nerežimskih očista doprinijela pomicanju granica slobode izražavanja i slobode javne riječi u onodobnom jugoslavenskom komunističkom društvu.

Mr. Emanuela Herceg, prof.

(Fakultet filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu)

Književne večeri hrvatskoga društva »Kotromanić« u Beču

Hrvatsko studentsko i kulturno društvo »Kotromanić« osnovano je u Beču 1971. na poticaj svećenika Stjepana Pavića, franjevca bosanske provincije Bosna Srebrena, voditelja hrvatske mladeži okupljene oko Hrvatske katoličke misije u Beču i prvoga predsjednika Kotromanića. Društvo je osnovano radi snažnijega povezivanja studenata i mladeži, produbljivanja vjere i znanja, održavanja književnih večeri te općenito djelovanja u okviru kulturnih aktivnosti. Uz tradicionalne književne večeri i predavanja, djelatnost je proširena na dramsku, glazbenu, folklornu i sportsku sekciju. Društvo je na prijedlog fra Mirka Čovića osnovalo i knjižnicu. Razvijanjem aktivnosti usmjerenih na izobrazbu i kulturno djelovanje među doseljenim radnicima i studentima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, Društvo vrlo brzo privlači interes uglednika iz domovine. Tome svjedoče zapisi o posjetu Društva književnika Hrvatske, Odbora za međunarodne veze Saveza studenata grada Zagreba, sveučilišnih profesora iz Zagreba, visokih crkvenih dužnosnika kao i novinara Glasa Koncila. Nažalost, djelovanje Društva privuklo je pozornost i UDBE.

Uhićenje fra Stjepana Pavića i drugih članova utjecalo je na daljnji rad Društva te je donesena odluka o njegovu ukidanju. Iako je Društvo djelovalo relativno kratko, od svoga osnutka početkom 1971. do ukinuća krajem 1972., svojim je kulturnim aktivnostima ostavilo traga u povijesti djelovanja hrvatskih studenata u Beču 70-ih godina prošloga stoljeća. Naglasak njihova djelovanja je na održavanju tradicionalnih književnih večeri što je tema ovoga izlaganja.

Dr. sc. Marina Katinić Pleić

(XV. gimnazija)

Književnica i glazbenica u očekivanju posthumnoga vrednovanja: Sida Košutić i Ivana Lang

Sida Košutić (1902. – 1965.) književnica je čija su djela prije Drugoga svjetskoga rata bila popularna, rado čitana i prevođena na strane jezike. Za razliku od mnogih književnika kršćanskoga nadahnuća koji su potpuno utonuli u zaborav te čekaju uvrštavanje u jednu novu, sveobuhvatnu povijest književnosti, Sida Košutić doživjela je od 2000-ih pa do danas pravu malu renesansu, čiji je vrhunac monografija Kornelije Kuvač Levačić *Iskaz neizrecivog u poetici* Side Košutić iz 2021., koja detaljno istražuje različite vidove njezina djela. Neka su djela Side Košutić još uvijek u rukopisu te čekaju objavljivanje; naime romani *Pogašena svjetla* i *Kolijevka*. S druge strane, Ivana Lang (1912. – 1982.), glazbena stvarateljica kršćanskoga nadahnuća, uz Doru Pejačević najplodnija je hrvatska skladateljica a – čak i prema Wikipediji – za života nije dobila nijednu značajniju nagradu. Njezina se djela danas rijetko izvode i uglavnom su poznata samo glazbenicima. Ovom će se prilikom raščlaniti poetika još neobjavljenoga djela Side Košutić, romana *Kolijevka* i usporediti s karakterom skladbi Ivane Lang, među kojima izdvajamo *Impresiju za flautu i harfu*.

Hana Kilijan, mag. comm.
i Veronika Novoselac, mag. hist. et mag. comm.

(Hrvatsko katoličko sveučilište)

Kršćanska antropologija Marice Stanković: analiza tekstova objavljenih u vjesniku zagrebačkih župa Dobri pastir

Budući da je komunistička vlast sustavno i na različite načine onemogućavala djelovanje katoličkih izdavača po završetku Drugoga svjetskoga rata, katolički je tisak u Hrvatskoj bio gotovo potpuno ukinut. Ipak, u prvim poslijeratnim godinama bilo je nekoliko inicijativa pokretanja katoličkih tiskovina. Jedna od njih bio je *Dobri pastir: vjesnik zagrebačkih župa* koji je izlazio od rujna 1945. do veljače 1946. u Zagrebu. Odgovorni urednik tiskovine bio je svećenik Zagrebačke nadbiskupije Marko Klarić, a jedna od suradnica službenica Božja Marica Stanković, istaknuta hrvatska katolička javna djelatnica i utemeljiteljica svjetovnoga instituta Suradnice Krista Kralja. Također, Stanković je bila prva žena u Hrvatskoj kojoj je papa Pio XII. za zasluge na polju katoličkoga odgoja i apostolata dodijelio odlikovanje Pro Ecclesia et Pontifice. U radu će se, stoga, obraditi tekstovi Marice Stanković objavljeni u obliku pisama u tiskovini *Dobri pastir*. Njihovom će se analizom, u političko-društvenom kontekstu obilježenom nametanjem komunističke ideologije na svim razinama društva, istaknuti važnost njezine uloge u zalaganju za očuvanjem katoličkoga nauka te kršćanskih vrijednosti u odgoju i radu s mladima, a posebice djevojaka. Nakon njezine smrti objavljeni tekstovi objedinjeni su u knjizi *Pisma mladoj prijateljici* te predstavljaju jedinstven i aktualan artefakt o odnosu kršćana prema suvremenom svijetu te položaja i uloge žene u društvu.

Mr. art. Eva Kirchmayer Bilić

(Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu)

Uglazbljeni stihovi hrvatskih pjesnika u časopisu Proljeće i notnoj zbirci Jaglaci Slavka Modrijana (1939. – 1945.)

Rad prvi puta predstavlja uglazbljene pjesme / stihove hrvatskih pjesnika uvrštenih u časopis *Proljeće* i notnu zbirku *Jaglaci*, koje je sakupljao, uređivao i objavljivao glazbenik Slavko Modrijan (Lukovdol, 1909. – Zagreb, 1985.) u razdoblju od 1939. do 1945. Modrijan je okupljao i poticao najznačajnije hrvatske skladatelje toga vremena na uglazbljivanje pjesama / stihova primjerenih školskoj djeci i mladeži. Slavko Modrijan bio je skladatelj i pedagog, a od 1941. do 1945. i zborovođa dječjega zbora »Proljeće« na Hrvatskom krugovalu. Tijekom 1946. robijao je gotovo deset mjeseci u logoru Stara Gradiška. Premda je od 1950. djelovao kao ravnatelj glazbene škole u Bjelovaru, a potom i kao gimnazijski profesor u Slavonском Brodu, njegova je ostavština ostala potpuno nepoznata kulturnoj javnosti. Otkrivanjem djela Slavka Modrijana otkrivaju se i desetljećima zaboravljena imena (i) hrvatskih književnika.

Prof. dr. sc. Danijel Labaš

(Hrvatsko katoličko sveučilište)

Novinar, publicist i književnik Luka Brajnović u Hrvatskoj reviji od 1951. do 2000.

Luka Brajnović (Kotor, 1919. – Pamplona, 2001.) bio je hrvatski književnik, novinar, publicist i teoretičar medija, koji je velik dio svojega života proveo djelujući u španjolskoj Pamploni. Prije odlaska iz Hrvatske bio je suradnik časopisa *Luč* i *Hrvatska straža*, a objavio je romane *Zaboravljene suze* i *Tripo Kokoljić*. U Madridu je s dominikancem Hijacintom Eterovićem uređivao katoličku reviju *Osoba i duh*. Osnovao je nakladu »Osvit« u kojoj je objavio djela Vinka Kriškovića, Augustina Juretića i Lucijana Kordića kao i Sveto pismo u prepravljenom prijevodu nadbi-

skupa Šarića. Gotovo 30 godina pisao je kolumnu za vanjsku politiku u dnevniku *Diario de Navarra*. Usput je bio urednik u časopisu *Nuestro Tiempo*, surađujući i u nekoliko drugih revija u Španjolskoj, Portugalu i Meksiku. Ovaj će rad kvantitativno i kvalitativno istražiti njegovo mjesto, ulogu i priloge koji su objavljeni ili koje je on osobno objavio u *Hrvatskoj reviji* od 1951. do 2000. s posebnom analizom sadržaja prisutnosti kršćanstva, kršćanske duhovnosti i nadahnuća u njegovim književnim, publicističkim i novinarskim tekstovima objavljenim u tom časopisu i u spomenutom razdoblju.

Prof. dr. sc. Vladimir Lončarević

(Ured Predsjednika Republike)

Književni prilozi u Glasu Sv. Antuna

Kultura te u tom sklopu književnost imala je veliku ulogu u održanju hrvatske samobitnosti i samosvijesti u hrvatskom iseljeništvu. U ovom radu bit će predstavljen udjel književnih priloga u *Glasu Sv. Antuna*, nestranačkim novinama katoličkoga antikomunističkoga usmjerenja, koje su izlazile kao polumjesečnik i mjesečnik od lipnja 1947. do lipnja 1955. (br. 202) u Buenos Airesu. Urednik je bio književnik Ivo Lendić koji je emigrirao iz Hrvatske u svibnju 1945. List je sadržajno obilježen raznovrsnim katoličkim temama te, uz ostale, književnim. Riječ je većinom o poeziji (novoj ili već objavljenoj /npr. Matoš, Sudeta, Kokić/), književnim prikazima pojedinih djela ili opusa hrvatskih i stranih pisaca, o nekrolozima hrvatskim i stranim piscima te, rjeđe, o novelama. Neki prikazi ili nekrolozi imaju obilježje studija. Česti suradnici su, uz Lendića, Antun Bonifačić, Alan Horić, Jeronim Iljadica, Srećko Karaman, fra Blaž (Vlaho) Margaretić, Enver Mehmedagić, Ivo Parica, fra Leonardo Rusković, Ivan Ev. Šarić, Viktor Vida, Dušan Žanko i dr., ali ima i radova manje poznatih autora kao što su Rudolf Baričević, i vjerojatno kao pseudonimi Andrija Juranić, Mara Lelas, Radovan Novljanić i dr.

Pavo Norac-Kevo, mag. theol.

(Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu)

Časopis *Hrvatica* – očuvanje hrvatskoga identiteta i domoljublja među iseljenim Hrvatima

Za razliku od ostaloga iseljeničkoga tiska, časopis *Hrvatica* namijenjen je ponajprije ženama, djevojkama i majkama, kako u iseljeništvu, tako i u domovini. Namjera je bila da ih se putem seminara / tečaja potakne da budu partneri u izgradnji budućnosti svoga naroda. Neumorni rad ljudi u hrvatskim tiskovinama među iseljenim Hrvatima (*Hrvatska budućnost*, *Hrvatski tjednik*, *Hrvatski put*, *Otpor...*) apelira na ljudsku izgrađenost, ozbiljnost i domoljublje Hrvata izvan Hrvatske. Svi nastoje uzdignuti ili izgraditi političku svijest pripadnika hrvatskoga naroda jer samo takvi mogli su doći do cilja: samostalnosti Hrvatske.

Zato će se u ovom radu prikazati djelovanje i rad suradnica u časopisu *Hrvatica* koje kroz razgovor otkrivaju kako su, živeći i radeći s Hrvatima i Hrvatima u iseljeništvu, utjecale, bilo pisanjem bilo seminarima / tečajevima, na čuvanje i izgrađivanje *Hrvatica* u iseljeništvu. Na taj način približavale su hrvatsku riječ Hrvatima jer se o časopisu *Hrvatica* malo zna upravo zbog prešutnosti u vrijeme kad ni u iseljeništvu nije bilo dobro biti Hrvat, a pretrpjele su čak i fizičke napade.

Doc. dr. sc. Zrinka Podhraški Čizmek

(Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu)

Iza bodljikave žice Nikole Čolaka: predemigrantska iskustva katoličkoga povjesničara i filozofa

U ovom se radu želi predstaviti knjiga hrvatskoga povjesničara, filozofa i pisca katoličke provenijencije: *Iza bodljikave žice*. Svjedočanstvo o životu Hrvatske u srbokomunističkoj Jugoslaviji Nikole Čolaka (Janjevo, 1914. – Padova, 1996.) koja je tiskana u Padovi 1977. nakon što je autor bio prisiljen emigrirati u Italiju zbog svojih osobnih i političkih uvjerenja, a danas se čuva s čitavim njegovim opusom

u Hrvatskom državnom arhivu kao Osobni fond Nikole Čolaka (HR-HDA-1946). Čolak opisuje događaje i ljude u razdoblju od 5. svibnja 1945. u Zagrebu do 17. kolovoza 1966. u Zadru, to jest do odlaska u emigraciju. Kroz cijelo djelo moguće je pratiti piščeve misli, razmatranja i poglede na tadašnju situaciju i povijesne događaje koji progovaraju o dubokoj vjeri i povjerenju u Višu Silu koja vodi sve stvaranje pa tako i njegov život. Nikada ne klonuvši duhom, upornim radom te spremnošću podnijeti svoj dio tereta, kako u zatvorima i logorima (u Popovači, Pisanici, Sisku i Lepoglavi), tako od 1947. u civilnom društvu bez političkih i građanskih prava, Čolak predstavlja paradigmu hrvatskoga naroda koji, predavši sve Bogu, neumorno radi za boljitak i napredovanje znanosti i svakodnevice te pravo na samoodređenje Hrvatske kao suverene države. Kroz njegovo se djelo dobiva jedna intimna perspektiva na ljude, događaje, komunistički režim i sustav koja nadilazi svakodnevicu; on opisuje događaje i ljude bez suđenja i širinom koja se zrcali u transcendentalnim koordinatama te je, zbog svoje usmjerenosti i ukorijenjenosti u antičkoj i kršćanskoj filozofiji, iznimno aktualan kao etički i moralni primjer te svjedok svoga vremena sadašnjim i budućim generacijama.

Tea Sesar, mag. educ. croat.

(Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Poimanje Boga u izabranoj poeziji Ivana Goluba

U radu se na odabranom korpusu pjesama Ivana Goluba analizira autorovo shvaćanje mnogostrukosti božje pojavnosti u ljudskom životu. Ta pojavnost se za Goluba implicitno iščitava u trima aspektima: na prvom mjestu kao mogućnost dijaloške pozicije koju Učitelj dopušta učeniku, tj. u omogućavanju preispitivanja i promišljanja Božjega autoriteta u odnosu na ljudsku slobodu uz pomoć uma. Zatim u mogućnostima izbora koje ljudi imaju dok nose svoj križ pri čemu se Golub opredjeljuje za vedru simboliku i najsitnijih detalja. U potonjem će se posebna pozornost pridati očitovanju Golubova dječjega habitusa. Treća interpretacijska perspektiva promatra osobitu ulogu koju Golub daje šutnji i samoći u ljudskom

životu jer su one za njega jednako važne kao razgovor, bilo s Bogom bilo s ljudima. Za zaključiti je da su dijalog, kontemplativna šutnja i vedrina darovi koje Bog nudi u Golubovom umjetničkom djelu, posebice u promatranom pjesničkom opusu. Kratko će se naznačiti i povezanost navedenih narativnih strategija s Golubovom filozofskom mišlju, no detaljnija razrada ostavljena je za drugu prigodu.

Prof. dr. sc. Dean Slavić

(Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Interpretacija i metodički pristup Šopovoj noveli Priča o tome kako je moj gradić potonuo

Šopova *Priča o tome kako je moj gradić potonuo* (prvi puta objavljena 1938.) interpretira se sa stajališta kristoidnosti glavnoga lika. S tim su povezana i obilježja nadnaravne pojave koja u naraciji igra ulogu antagonista, a imenovana je kao muscus soporifer (prašina zaborava). Analiza pokazuje karakteristike likova koji su na strani negativne pojave i karakteristike osoba koje trpe zbog neobičnih događaja. Posebna će pozornost biti posvećena vremenskomu aspektu (prašina ne zaustavlja vrijeme, no likovi se u njemu gube ili ga pokušavaju vratiti). Interpretacija naglašava i sličnosti motiva iz novele s motivima iz pjesničke zbirke *Za kasnim stolom* (1943.) te s motivima iz proze *Mrtvi grad kraljeva* (1936.). Mogućnosti izvanknjiževnih sustava koji bi se dočaravali napadačkom pojavom iz pripovijetke bit će naznačene povijesnim događajima iz doba nastanka umjetnine, ali djelo nije ograničeno na takve eksplikacije. Metodički pristup tumači mogućnosti korelacijskoga pristupa (vjeronauk, povijest) i problemskoga sustava (što označava, a što može označavati muscus soporifer?).

Izv. prof. dr. sc. Jasna Šego

(Sveučilište u Slavonskom Brodu)

Hrvatska i egzilna stvarnost u pjesmama Antuna Bonifačića

Hrvatski pjesnik, romanopisac, esejist, profesor, novinar i političar Antun Bonifačić (1901. – 1986.) do demokratskih je promjena u novijoj hrvatskoj povijesti bio »zabranjena figura hrvatskoga kulturnog pejzaža« (C. Milanja). Rad panoramski prikazuje Bonifačićevo pjesništvo kako prve, domovinske, tako i druge, emigrant-ske stvaralačke faze.

U prvoj je stvaralačkoj fazi pjesnik zaokupljen pejzažnim motivima rodnoga otoka Krka kao neiscrpnoga izvora čovjekove tjelesne i duhovne snage (more kao vrelo nadahnuća i životnih preokupacija, zrcalo snova i duše lirskoga subjekta, gromače, masline, ptice, lađe...), socijalnim motivima (egzistencijalna ugroženost, siromaštvo), kršćanskim motivima (Bog – posrednik, prijatelj, vrhunac ljepote, spas). Bonifačićev lirski subjekt razmišlja o važnim egzistencijalnim pitanjima na relaciji Bog – priroda – čovjek; o ljudskom svijetu koji upotpunjuje prirodu, o obnoviteljskoj vezi prirode i čovjeka, o životnim vrijednostima, prepleće povijesne i pejzažne elemente, traga za životnim smislom, istražuje odnos prolaznoga i vječnoga itd. (*Pjesme*, 1926., 1932., 1938.). U drugoj, pak, egzilnoj stvaralačkoj fazi Bonifačić razmišlja o prošlosti i suvremenosti hrvatskoga naroda (*Sabrane pjesme*, 1974.). Povijest je za njega učiteljica života. Uočava da je hrvatska povijest bogata putovima, stranputicama, naivnošću. Buntovnik i borac za »vječnu Hrvatsku«, Bonifačićev lirski subjekt pjeva o tegobnosti života u emigraciji, posustaje u životnim borbama, shvaća da je život enigma. Druga je Bonifačićeva poetska faza razdoblje bogate asocijativnosti, proročanskih elemenata, domoljubnih zanosa, nostalgije, etnografskih, antropoloških i povijesnih asocijacija te vrijeme prepoznavanja povijesnih nepravdi. Budući da je svojim pjesničkim radom ostvario visoke domete, Antun Bonifačić zaslužuje dostojno mjesto u hrvatskom poetskom zvijezđu.

Krešimir Tičić, dipl. ing. arh.

(Atelier Zlatni rez d. o. o.)

***Božićno svjetlo u hrvatskoj noći – prva igrana emisija
na Hrvatskoj radioteleviziji 1991. godine***

U ovom izlaganju bit će opisani tijek rada i sudionici prve igrane emisije katoličkoga svjetonazora za Božić 1991. godine na Hrvatskoj radioteleviziji (HRT).

Kratki opis scenarija: Djeca se spremaju za proslavu Božića kroz adventsku pripravu sve do završnoga slavlja, uređuju jaslice, traže nakit i kite božićno drvce, a odrasli im, svatko na svoj način, dočaravaju Božić, bilo recitacijom, bilo pjesmom.

Nastupali su: s. Cecilija Pleša, Krešimir Marmilić i Tomislav Vrandečić, Čedo Antolić, Matiša Rajčić i Želimir Puškarić, grupa »Pomirenje«, Zlatko Crnković, zbor »Kažotić«, Tatjana Matejaš – Tajči, Vice Vukov, Collegium pro musica sacra, zbor »Mali pjevači«.

POPIS SUDIONIKA

Dr. sc. Matijas Baković

Institut za migracije i narodnosti
Trg Stjepana Radića 3
e-pošta: matijas.bakovic@imin.hr

Izv. prof. dr. sc. Anto Barišić

Katolički bogoslovni fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Kapucinska 47
e-pošta: anto@kapucini.hr

Doc. dr. sc. Boris Beck

Fakultet političkih znanosti
Sveučilišta u Zagrebu
Lepušićeva 6, Zagreb
e-pošta: boris.beck@fpzg.hr

Tamara Bodor, mag. croat. et mag. comm.

Fakultet hrvatskih studija
Sveučilišta u Zagrebu
Borongajska cesta 83 d, Zagreb
e-pošta: tbodor@hrstud.hr

Darko Čokor, mag. ing.

Fakultet hrvatskih studija
Sveučilišta u Zagrebu
Borongajska cesta 83 d, Zagreb
e-pošta: dcokor@hrstud.hr

Dr. sc. Dubravka Dubravec Labaš

Filozofski fakultet Sveučilišta
u Zagrebu
Ivana Lučića 3, Zagreb
e-pošta: drlabas@ffzg.hr

Marino Erceg, mag. comm. et univ. bacc. hist.

Glas Koncila
Kaptol 8, Zagreb
e-pošta: marinoerceg3@gmail.com

Mr. Emanuela Herceg, prof.

Fakultet filozofije i religijskih
znanosti Sveučilišta u Zagrebu
Jordanovac 110, Zagreb
e-pošta: emanuela.herceg@ffrz.unizg.hr

Dr. sc. Marina Katinić Pleić

XV. gimnazija
Hercegovačka 11, Zagreb
e-pošta: marina_katinic@yahoo.com

Hana Kilijan, mag. comm.

Hrvatsko katoličko sveučilište
Ilica 242, Zagreb
e-pošta: hana.kilijan@unicath.hr

Mr. art. Eva Kirchmayer Bilić

Muzička akademija
Sveučilišta u Zagrebu
Meglajci 16, 10255 Donji Stupnik
e-pošta: *eva.kirchmayer.
bilic@gmail.com*

**Veronika Novoselac, mag. hist. et.
mag. comm.**

Hrvatsko katoličko sveučilište
Ilica 242, Zagreb
e-pošta: *veronika.novoselac@
unicath.hr*

Prof. dr. sc. Danijel Labaš

Hrvatsko katoličko sveučilište
Ilica 242, Zagreb
e-pošta: *danijel.labas@unicath.hr*

Doc. dr. sc. Zrinka Podhraški Čizmek

Fakultet hrvatskih studija
Sveučilišta u Zagrebu
Borongajska cesta 83 d, Zagreb
e-pošta: *zri.podl@gmail.com*

Prof. dr. sc. Vladimir Lončarević

Ured predsjednika RH
Vrbani 27, Zagreb
e-pošta: *vladimir.loncarevic31@
gmail.com*

Tea Sesar, mag. educ. croat.

Mirka Virusa 14
e-pošta: *sesar.tea87@gmail.com*

Pavo Norac-Kevo, mag. theol.

Fakultet hrvatskih studija
Sveučilišta u Zagrebu
Borongajska cesta 83 d, Zagreb
e-pošta: *pavo.norac-
kevo@branitelji.hr*

Prof. dr. sc. Dean Slavić

Filozofski fakultet Sveučilišta
u Zagrebu
Mučići 12, 51213 Jurdani
e-pošta: *dean.slavic@gmail.com*

Izv. prof. dr. sc. Jasna Šego

Sveučilište Ivana Brlić-Mažuranić
u Slavonskom Brodu
Gundulićeva 20, Slavonski Brod
e-pošta: *jsego@unisb.hr*

Organizatori

**Fakultet hrvatskih studija
Sveučilišta u Zagrebu**

www.hrstud.unizg.hr

Glas Koncila

www.glas-koncila.hr

**Udruga za promicanje znamenitih Križevčana
»Dr. Stjepan Kranjčić«**

www.kranjcic.hr

hrvatska.krscanska.knjizevnost@gmail.com

*Znanstveni skup »Hrvatska književnost kršćanskoga nadahnuća –
prešućene stranice književnosti u komunističko doba (II)« organizira se
uz potporu Grada Križevaca.*

